

องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยผ่านการรับรู้ของครู

Components Related to the Effectiveness of Lifelong Learning
Facilitation of Non-Formal Education and Educational Preference
at the District Level in Accordance with Teachers Perception

อุบล ทัดสินโกวิท*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 807 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและมีความเชื่อถือได้ (α) 0.99 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างดี และองค์ประกอบพฤติกรรมผู้บริหาร สมรรถนะขององค์การ พฤติกรรมของครู และคุณลักษณะของผู้เรียน มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน. อำเภอ

คำสำคัญ : การเรียนรู้ตลอดชีวิต ประสิทธิภาพ แบบจำลองสมการโครงสร้าง

Abstract

The objectives of this research paper were to analyzed influences of factors associated with the effectiveness of lifelong learning in the district Non-Formal Education and Educational Preference at the District Level. The research sample were 807 staff working for non-formal and informal education centers. The research tool was a questionnaire which had content validity and reliability (α) of 0.99 and then analyzed in terms of Structural Equation Model. The research showed that the model was well fitted with the empirical data, and organization competency, teacher behavior, and learner characteristics components were influencing the effectiveness of lifelong learning in the district Non-Formal Education and Educational Preference at the District Level

Keywords : lifelong learning, effectiveness, structural equation model

*นักศึกษาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ความเป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา

การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการของตนเอง ดังนั้นเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) คือ ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยสำนักงาน กศน. อำเภอบึงสามพันได้รับมอบหมายให้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนมี กศน. ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพในชุมชน

การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องมีการบริหารสถานศึกษาที่ดีจะช่วยสร้างองค์การที่มีคุณภาพทั้งในด้านบุคลากรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Baskett and Miklos, 1992) และมีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของทรัพยากรคุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนการสอน และคุณภาพของผลผลิต ภายใต้สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และ ผู้เรียน (Grisay and Mahler, 1991; Hoy and Miskel, 2001)

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา กศน. อำเภอบึงสามพัน จึงสนใจศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน. อำเภอบึงสามพัน โดยมุ่งเน้นพัฒนาแบบจำลองโครงสร้างองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับปัจจัยเชิงสาเหตุซึ่งผลการวิจัยจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน. อำเภอบึงสามพันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบ

ที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน.อำเภอบึงสามพัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มีขอบเขตด้านประชากร คือ ครูหัวหน้า กศน.ตำบล ที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา จากเอกสารและผลงานวิชาการของไทยและต่างประเทศ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ องค์ประกอบที่สัมพันธ์เชิงสาเหตุกับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน.อำเภอบึงสามพัน มีทั้งสิ้น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) พฤติกรรมของผู้บริหาร 2) สมรรถนะขององค์การ 3) พฤติกรรมของครู และ 4) คุณลักษณะของผู้เรียน

สมมติฐานของการวิจัย

พฤติกรรมของผู้บริหาร สมรรถนะขององค์การ พฤติกรรมของครู และคุณลักษณะของผู้เรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน. อำเภอบึงสามพัน

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ

กลุ่มตัวอย่าง ครูหัวหน้า กศน.ตำบล ที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี อำเภอบึงสามพัน 3 คน รวมทั้งสิ้น 807 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือ คำถามทุกข้อมีความสอดคล้อง

ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0.50 (พิสนุ พงศรี, 2550) และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและมีค่าความเชื่อถือได้ (0.99 (α) สูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Mitchell and Jolley, 2004)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตรวจสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติพหุ ด้วยค่าความเบ้และความโด่ง การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การตรวจสอบประสิทธิภาพแบบจำลองการวัด ด้วยการวัดความเที่ยงตรงเชิงเหมือนและความเชื่อมั่นโดยรวม และการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

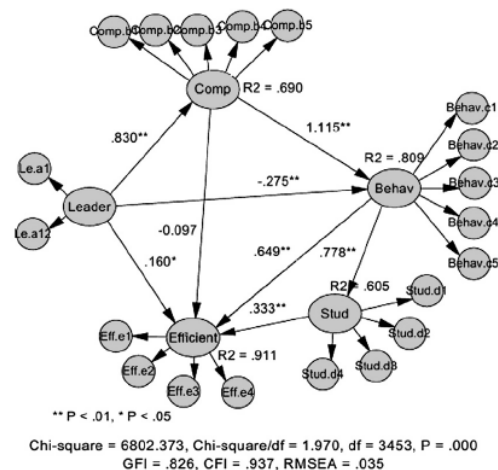
ผลการศึกษาอภิปรายผลการศึกษาผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลที่ใช้สำหรับการวิจัยมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ และไม่มีปัญหา Multicollinearity เพราะค่าสถิติที่ใช้วัดเป็นไปตามเกณฑ์ของ Kline (2005) ทุกประการ รวมทั้งแบบจำลองการวัดทุกแบบจำลองมีความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ตามเกณฑ์ของ Fornell and Larcker (1981); และ Hair et al. (1995) และมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ตามเกณฑ์ของ Anderson and Gerbing (1988 อ้างใน Farrel, 2010)

2. ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพบว่า

2.1 แบบจำลองประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน.อำเภอ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยมีค่าดัชนี χ^2/df เท่ากับ 1.970 ค่า GFI เท่ากับ .826 ค่า CFI เท่ากับ .937 และค่า RMSEA เท่ากับ .035 และทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน.อำเภอ ได้ระดับร้อยละ 91.10 ($R^2=0.911$)

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ยอมรับสมมติฐานที่กำหนด ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 1



ภาพ 1 ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน. อำเภอ

ตาราง 1 ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผล

ตัวแปรแฝงภายนอก	อิทธิพล	ตัวแปรแฝงภายใน			
		Comp	Behav	Stud	Efficient
Leader	TE	0.830	0.651	0.506	0.670
	IE	-	0.926	0.506	0.510
	DE	0.830**	-0.275**	-	0.160*
Comp	TE		1.115	0.867	0.915
	IE		-	0.867	1.012
	DE		1.115*** ^a	-	-0.097
Behav	TE			0.778	0.908
	IE			-	0.259
	DE			0.778**	0.649**
Stud	TE				0.333
	IE				-
	DE				0.333**

**p<.001; *p<.05; ค่าอิทธิพลแสดงด้วยคะแนนมาตรฐาน; aDeegan (1978) อธิบายว่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอาจมีค่าเกินกว่า 1| โดยมีสาเหตุจากความผันแปรร่วมที่สูงเกินไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงว่าทุกองค์ประกอบในแบบจำลองการวัดมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ แสดงว่าผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงมีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา (Moriarty, 1989; Hall et al., 1984) ส่วนสมรรถนะขององค์กรนั้นอาจเป็นผลมาจากสมรรถนะจากคุณภาพของบุคลากร (Dosi et al., 2002) ในขณะที่พฤติกรรมของครูนั้นมีส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข (วิมลรัตน์ บุญชู, 2549) และคุณลักษณะของ

ผู้เรียนมาจากการได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูจนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติอันก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีวิจรรณญาณในการเรียนรู้ มีทักษะในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบนำไปสู่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (สุภัทรา วีระวุฒิ, 2554)

ข้อเสนอแนะ

สำนักงาน กศน. ควรเร่งพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สนับสนุน ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมจัดการเรียนรู้ ควรเร่งพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้บรรลุเป้าหมาย

ส่วนผู้บริหาร กศน.อำเภอ ก็ควรพิจารณาบทบาทตนเองอยู่เสมอ ให้เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนครู และสร้างทีมงานที่มีขวัญและกำลังใจสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

บรรณานุกรม

- พิสนุ ฟองศรี. (2550). **วิจัยชั้นเรียน:หลักการและเทคนิคปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ตี้พริ้นต์.
- วิมลรัตน์ บุญชู. (2549). **องค์ประกอบที่สัมพันธ์เชิงสาเหตุกับประสิทธิผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สุภัทรา วีระวุฒิ. (2544). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี. วารสารการบริหารและพัฒนา**, 3(3), กันยายน-ธันวาคม) 111-126.
- Baskett, S., & Miklos, E. (1992). Perspectives of effective principals. *The Canadian Administrator*, 32(1), 1-10.
- Deegan, Jr.J. (1978). On the occurrence of standardized regression coefficients greater than one. *Educational and Psychological Measurement*, 38, 373-888.
- Dosi, G., Nelson, R.R., & Winter, S.G. (2002). *The Nature and Dynamics of Organizational Capabilities*. Oxford: Oxford University Press.
- Farrell, A.M.. (2010). Insufficient discriminant validity: A comment on Bove, Perva, Beatty, and Shiu (2009). *Journal of Business Research*, 63, 324-327.
- Fornell, C., & Larcker, D.F. (1981, February). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 10(1), 39-50.
- Grisay, A., & Mählick, L. (1991). The Quality of Education in Developing Countries. A Review of Some Research Studies and Policy Documents. UNESCO: IIEP.
- Hair, J.F. Jr., Anderson, R.E., Tatham, R.L. & Black, W.C. (1995). *Multivariate Data Analysis with Reading* (4thEd). New York: Prentice Hall.
- Hall, G., Rutherford, W.L., Hord, S.M., & Huling, L.L. (1984). Effects of three principal styles on school improvement. *Educational Leadership*, 41(2), 22-26.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2001). *Educational Administration: Theory Research and Practice* (6thEd). New York: McGraw-Hill.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (2ndEd). New York: The Guilford Press.
- Mitchell, M., & Jolley, J. (2004). *Research Design Explained* (5thEd). Toronto: Wadsworth.
- Moriarty, J.K. (1989). Leadership, structure and effectiveness of parochial secondary schools (catholic schools). *Dissertation Abstracts International*, 51(01A)42